

Anna Barczak*

**SPRAWOZDANIE Z XVI POLSKO-CZESKO-SŁOWACKIEJ
KONFERENCJI PRAWA OCHRONY ŚRODOWISKA
„ROZWÓJ PRAWA I POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA”,
POGORZELICA 5–8 WRZEŚNIA 2015 ROKU**

W dniach 5–8 września 2015 roku w Pogorzeliczy odbyła się XVI międzynarodowa konferencja naukowa polsko-czesko-słowacka – „Rozwój prawa i polityki ochrony środowiska”. Patronat honorowy nad konferencją objęli: Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego Olgierd Geblewicz, Miasto Szczecin, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie; patronat medialny natomiast – „Prawo i Środowisko”.

Organizatorami konferencji byli pracownicy Katedry Prawa Ochrony Środowiska Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego we współpracy z Zakładem Prawa Ochrony Środowiska Instytutu Nauk Prawnych PAN i Towarzystwem Naukowym Prawa Ochrony Środowiska z Wrocławia. Konferencja odbyła się w Ośrodku Szkoleniowo-Wypoczynkowym „Bażyna” w Pogorzeliczy.

W skład Rady Naukowej konferencji weszli: prof. dr hab. Marek Górski, prof. dr hab. Wojciech Radecki, prof. dr hab. Janina Ciechanowicz-McLean, prof. dr hab. Halina Lisicka, prof. dr hab. Grzegorz Dobrowolski, dr hab. Adam Habuda oraz dr hab. Anna Barczak.

* dr hab. Anna Barczak prof. US, Katedra Prawa Ochrony Środowiska, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, e-mail: annabarczak@mec.univ.szczecin.pl

W konferencji wzięło udział blisko sześćdziesięciu uczestników z trzech krajów.

Celem konferencji było pokazanie kształtowania się oraz kierunków rozwoju ustawodawstwa i doktryny prawa ochrony środowiska, utrwalenie dotychczasowego dorobku doktryny prawa w tych trzech krajach, w połączeniu ze wskazaniem perspektyw badań i dyskusji naukowej nad poruszonymi w czasie konferencji problemami.

Program konferencji podzielono na cztery sesje, których celem było spojrzenie na prawo ochrony środowiska z różnych perspektyw badawczych. Główne tematy obrad obejmowały następujące zagadnienia: 1) Nauka i rozwój prawa ochrony środowiska; 2) Zagadnienia organizacyjne ochrony środowiska; 3) Polityka ochrony środowiska; 4) Prawo materialne ochrony środowiska.

W ramach tych czterech sesji wygłoszono około trzydziestu referatów, którym towarzyszyły dyskusje naukowe.

Sesja I. Nauka i rozwój prawa ochrony środowiska

Pierwszej sesji przewodniczyła dr Veronika Tomoszkova (Uniwersytet Pałacqueho w Ołomuńcu). Referaty wprowadzające wygłosili prof. Milan Damohorsky (Uniwersytet Karola w Pradze) oraz prof. Soňa Košičiarová (Uniwersytet w Pradze).

W pierwszej sesji wygłoszono następujące referaty: mgr Daria Danecka – „Nauka prawa ochrony środowiska – rys historyczny”; prof. dr hab. Bartosz Rakoczy - „Stan badań nad polskim Prawem wodnym i konieczne kierunki rozwoju”; prof. Grzegorz Dobrowolski – „Kilka uwag dotyczących nauki prawa ochrony środowiska”; dr hab. Barbara Iwańska i dr Mariusz Baran – „Ochrona i zarządzanie populacją wilka w Polsce”; dr hab. Adam Habuda – „Prawo ochrony środowiska czy prawo środowiska”; mgr Ewa Olejarczyk – „Budowa i eksploatacja instalacji OZE w świetle obowiązującego prawa”; dr Leszek Karski – „Tradycja prawa polskiego jako inspiracja dla rozwoju prawa klimatycznego państw Europy Centralnej”.

Podczas pierwszej sesji wskazano, że prawo ochrony środowiska jest młodą dziedziną nauki, aczkolwiek jej genezy należy upatrywać już w średniowieczu. Największy rozkwit nastąpił w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku i trwa

do dzisiaj, bowiem problemy odnoszące się do „prawa środowiska” podejmuje coraz liczniejsza grupa zainteresowanych.

Przyczyn gwałtownego rozwoju nauki prawa środowiska (który trwa od lat 90. ubiegłego wieku) można wskazać przynajmniej kilka. Pierwsza z nich, to ogromny wzrost liczby aktów normatywnych dotyczących tej dziedziny wiedzy. Drugą przyczyną wzmożonego zainteresowania nauką prawa środowiska jest rola prawa w działalności gospodarczej.

Rozważano także zakres znaczeniowy prawa środowiska oraz prawa ochrony środowiska. Przyjęto, że „prawo środowiska” jest określeniem szerszym, natomiast termin „prawo ochrony środowiska” powinien być zakresowo węższy. W obszerniejszym prawie środowiska będą się mieścić zarówno te regulacje prawne, które służą bezpośrednio ochronie środowiska (środowiska przyrodniczego, przyrody), jak i te, których przedmiotem jest odpowiednie korzystanie ze środowiska (z zasobów środowiska i przyrody). Z kolei do prawa ochrony środowiska zalicza się przepisy ustawy o ochronie przyrody, przede wszystkim te stanowiące o formach ochrony przyrody.

Sesja II. Zagadnienia organizacyjne ochrony środowiska

Drugiej sesji przewodniczył reprezentant Republiki Słowackiej – dr Michal Maslen (Uniwersytet w Trnawie). Wykład wprowadzający przedstawili prof. dr hab. Marek Górski oraz doc. Ivona Průchova i mgr Jakub Hanak. Kolejnymi prelegentami byli: dr Barbara Kowalczyk i dr Marta Woźniak – „Cechy organizacji administracji ochrony środowiska w Polsce”; dr Tomasz Bojar-Fijałkowski – „Instytucjonalna organizacja ochrony środowiska w Polsce. Postulaty *de lege ferenda* oparte na analizie rozwiązań wybranych państw europejskich”; dr Małgorzata Szalewska – „Organizacja finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej – zagadnienia ustrojowe”; dr Agata Kosieradzka-Federczyk – „Oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – doświadczenia włoskie”; mgr Małgorzata Piekarska – „Prawne zasady likwidacji zakładu górniczego”.

Podczas drugiej sesji wskazano, że badanie organizacji administracji ochrony środowiska, jako jeden z centralnych problemów w nauce prawa ochrony środowiska, powinno uwzględniać różne uwarunkowania rozwiązań organizacyjnych w ochronie środowiska. Cechy organizacji administracji ochrony środowiska w Polsce, obejmując najważniejsze elementy administracji publicznej

jako organizacji, odwołują się do uwarunkowań konstytucyjnych, geograficznych i wynikających z ukształtowania prawa ochrony środowiska. Dodatkowo uwarunkowania takie wynikają z członkostwa w organizacjach międzynarodowych, np. tak specyficznych jak UE, i rozwoju cywilizacyjnego społeczeństwa, co wiązać można także ze stopniem rozwoju Polski i kulturą administracyjno-prawną kraju.

Za najważniejsze cechy organizacji administracji ochrony środowiska w Polsce uznano: międzynarodowy i europejski charakter administracji ochrony środowiska, wpisywanie się w tradycyjne podziały administracji publicznej (centralna i terenowa, rządowa i samorządowa, ogólna i specjalna); funkcjonowanie oparte na terytorialnym podziale zasadniczym, na podziałach specjalnych lub na podziałach geograficzno-ekologicznych; występowanie specyficznych konfiguracji organizacyjnych (organów w ścisłym znaczeniu, organów administrujących, pomocniczych, instytucji ochrony środowiska); obecność społecznych podmiotów ochrony środowiska.

Sesja III. Polityka ochrony środowiska

Moderatorem trzeciej sesji był reprezentant Republiki Czeskiej – dr Wojtech Stejskal (Uniwersytet Karola w Pradze). Referaty wprowadzające przedstawili prof. Zbigniew Bukowski oraz dr Veronika Tomoszkova. Następnie głos zabrali: prof. Kazimierz Piekut i prof. Bogumiła Pawluśkiewicz – „Kierunki rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w świetle wdrażania Strategii Bioróżnorodności EU 2020”; mgr Grzegorz Ignatowicz i mgr Martyna Kropiewnicka – „Represyjny wymiar kar administracyjnych”; prof. Aleksandra Monarcha-Matlak – „Chmury obliczeniowe i inteligentne miasta w służbie ochrony środowiska”.

W trakcie trzeciej sesji przyjęto, że zmiany legislacyjne przeprowadzone w 2014 roku radykalnie przekształciły podstawy prawne polityki ochrony środowiska w Polsce. Wywierają one wpływ na cały system planowania ochrony środowiska. Obecnie trudno jednoznacznie wskazać akt, w którym określona zostanie kompleksowa polityka ochrony środowiska. Raczej do czynienia będziemy mieli z fragmentacją tego zagadnienia, przez ułożenie treści o różnym stopniu szczegółowości w różnych dokumentach z zakresu polityki rozwoju. Niestety, obawy budzić może jednolitość i zgodność tej treści, biorąc pod uwagę praktykę

funkcjonowania administracji publicznej i tworzenia dokumentów strategicznych, zwłaszcza że potencjalnie w grę wchodzi różne resorty.

Sesja IV. Prawo materialne ochrony środowiska

Moderatorem czwartej sesji była dr Martina Frankova (Uniwersytet Karola w Pradze). Wykład wprowadzający wygłosiła prof. dr hab. Janina Ciechanowicz. W sesji udział wzięli prelegenci: mgr Monika Zakrzewska – „Programy współpracy z organizacjami pozarządowymi jako instrument realizacji ochrony środowiska w samorządach lokalnych”; dr Karolina Karpus – „Uznanie przedmiotu lub substancji za produkt uboczny jako instytucja prawa o odpadach”; dr Wojciech Federczyk – „Konstytucyjne uwarunkowania odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzane przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową”; mgr inż. Michał Borowiak – „Pojęcie innego zbiornika wodnego w orzecznictwie sądów administracyjnych”; mgr Mateusz Karciarz – „Charakter odpowiedzialności prawnej przy wymierzaniu opłaty podwyższonej za korzystanie ze środowiska”; mgr Magdalena Łysek – „Uwarunkowania prawne wykorzystania odpadów biodegradowalnych do produkcji energii”.

Podczas czwartej sesji przyjęto, że globalizacja prawa ochrony środowiska zachodzi od ponad 50 lat i jest procesem mającym pełną akceptację społeczności międzynarodowej i ujęta jest w ramy prawa międzynarodowego publicznego. Z kolei europeizacja prawa ochrony środowiska podlega tym samym rygorom, co europeizacja prawa administracyjnego w ogólności, ponieważ przepisy dotyczące ochrony środowiska generalnie są zaliczane do prawa administracyjnego materialnego.

Podczas dyskusji w trakcie tej sesji postulowano, aby prawników zajmujących się ochroną środowiska określać terminem „environmentaliści”.

Obrady kończącej się konferencji obfitowały nie tylko w częste słowa krytyki, co do licznych nowelizacji prawa ochrony środowiska oraz poprawności implementacji tych regulacji prawnych, ale też w rozliczne postulaty zarówno pod adresem stanowiących prawo, jak i je stosujących.

Podjęto decyzję, że zostanie wydana pokonferencyjna monografia *Prawo i polityka ochrony środowiska w doktrynie i praktyce*, pod red. Anny Barczak i Adrianny Ogonowskiej, której wydanie, wspólnie z Wydawnictwem Naukowym Uniwersytetu Szczecińskiego, zaplanowano na koniec 2016 roku.